

POSTANOWIENIE

22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Pierwszy Prezes SN Małgorzata Manowska (przewodniczący)
SSN Marcin Krajewski (sprawozdawca)
SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 22 lutego 2024 r. w Warszawie
skargi D.C. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 26 czerwca 2019 r., V Ca 947/19,
wydanego w sprawie z powództwa D.C.
przeciwko S. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,

1. odrzuca skargę,

**2. zasadza od D.C. na rzecz syndyka masy upadłości S. spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w W. 675 złotych zwrotu
kosztów postępowania wywołanego skargą wraz z odsetkami
ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia orzeczenia zobowiązanej do dnia zapłaty.**

(E.M.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację
powódki od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z 24
października 2018 r.

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego powódka wniosła 6 września 2021 r., wskazując, że w związku z art. 15zszs ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: „ustawa o zwalczaniu COVID”) w tym samym dniu upływa dwuletni termin na wniesienie przedmiotowej skargi przewidziany w art. 424⁶ § 1 k.p.c., co oznacza, że skarżąca dochowała tego terminu.

W odpowiedzi syndyk masy upadłości pozwanej spółki wniósł o odrzucenie skargi, a w razie przyjęcia jej do rozpoznania wniósł o oddalenie skargi oraz zasądzenie kosztów postępowania skargowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga została wniesiona po terminie.

Zgodnie z art. 424⁶ § 1 k.p.c. skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwóch lat od dnia jego uprawomocnienia się. Wyrok Sądu Okręgowego z 26 czerwca 2019 r. był prawomocny w chwili wydania. Ponieważ 26 czerwca 2021 r. przypadał w sobotę, przewidziany w Kodeksie postępowania cywilnego termin na wniesienie skargi upływałby 28 czerwca 2021 r.

Znaczenie dla biegu wymienionego terminu miał jednak również art. 15zszs ust. 1 pkt 1 ustawy o zwalczaniu COVID. Przepis ten przewidywał, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych, w tym sądownoadministracyjnych, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres. Zauważyć przy tym należy, że stan zagrożenia epidemicznego ze wskazanego powodu ogłoszono 14 marca 2020 r., a stan epidemii 20 marca 2020 r. Artykuł 15zszs ust. 1 pkt 1 ustawy o zwalczaniu COVID został dodany przez art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji

kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta co do zasady weszła w życie z dniem ogłoszenia, tj. 31 marca 2020 r.

Artykuł 15z ustawy o zwalczaniu COVID został uchylony przez art. 46 pkt 20 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Ustawę z 14 maja 2020 r. ogłoszono 15 maja 2020 r. i w zasadniczej części weszła ona w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, tj. 16 maja 2020 r. Według art. 68 ust. 7 tej ustawy terminy w postępowaniach, o których mowa w art. 15z ustawy zmienianej w art. 46, których bieg uległ zawieszeniu na podstawie art. 15z ustawy, będą dalej po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Powyższe oznacza, że art. 15z ustawy o zwalczaniu COVID miał zastosowanie od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. (siódmy dzień po 16 maja 2020 r.). Oznacza to, że łączny okres zawieszenia biegu terminów wyniósł 54 dni (w marcu 2020 r. – 1 dzień, w kwietniu – 30 dni i w maju – 23 dni). Uwzględniając wynikające z tego przesunięcie terminu do wniesienia skargi w niniejszej sprawie, należy przyjąć, że ostateczny termin do wniesienia skargi upłynął 19 lipca 2021 r. (4 dni w czerwcu 2021 r., 31 dni w lipcu 2021 r. i 19 dni w sierpniu 2021 r.).

Powołując się na wniesienie skargi w ostatnim dniu terminu, skarżąca najprawdopodobniej wychodzi z założenia, że art. 15z ustawy o zwalczaniu COVID miał moc wsteczną, tj. powodował zawieszenie biegu terminów nie od chwili wejścia w życie, lecz od ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego (tj. od 14 marca 2020 r.). Spowodowałoby to doliczenie do okresu zawieszenia kolejnych 17 dni (od 14 do 30 marca), co – zważywszy, że 5 września 2021 r. przypadła w niedzielę – spowodowałoby, iż ostatnim dniem do wniesienia skargi był 6 sierpnia 2021 r.

Pogląd o retroaktywnym działaniu wymienionego przepisu jest reprezentowany w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego (zob. np. wyrok z 24 marca 2023 r., III OSK 6700/21, oraz przywołane w nim orzecznictwo; w wyroku tym zacytowano jednak również liczne orzeczenia NSA reprezentujące stanowisko przeciwne), a jednostkowo wyraził go także Sąd Najwyższy (zob.

postanowienie z 13 listopada 2020 r., V CZ 60/20). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie dominuje jednak stanowisko przeciwne, zgodnie z którym art. 15zzs ustawy o zwalczaniu COVID nie miał mocy wstecznej i wywoływał skutek od 31 marca 2020 r. (zob. postanowienia: z 10 sierpnia 2020 r., I PK 47/19; z 14 października 2020 r., I UZ 11/20; z 20 maja 2021 r., III PZ 2/21; z 28 lipca 2021 r., I CNP 25/21; z 29 lipca 2021 r., III CZ 22/21, a także z 27 października 2020 r., I NSP 146/20, i z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę podziela to drugie stanowisko oraz argumenty przemawiające na jego rzecz wyrażone we wskazanych orzeczeniach. Moc wsteczna przepisów stanowi wyjątek od zasady *lex retro non agit* i choć retroaktywność nie jest bezwzględnie zakazana konstytucyjnie, to musi być zawsze traktowana jako wyjątek, za którego wprowadzeniem przemawiają szczególne względy aksjologiczne. W każdym razie rozwiązania takiego nie należy domniemywać, a powinno ono wyraźnie wynikać z treści przepisu, a wyjątkowo z jego celu. Wniosku takiego nie można wywieść z art. 15zzs ustawy o zwalczaniu COVID. Zgodnie z art. 101 ustawy nowelizującej z 31 marca 2020 r. wchodziła ona w życie z dniem ogłoszenia z wyjątkami przewidzianymi w tym przepisie, w tym wymienionymi w ustępie 2 wyjątkami przewidującymi wyraźnie retroaktywność. W grupie tych wyjątków znajdował się np. art. 15l ustawy o zwalczaniu COVID, który – podobnie jak art. 15zzs – dotyczył okresu „obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii”, a który z mocy wyraźnej decyzji ustawodawcy wszedł w życie 8 marca 2020 r. Podobną uwagę można odnieść do art. 31f ustawy o zwalczaniu COVID. Oznacza to, że gdyby zamiarem ustawodawcy było nadanie mocy wstecznej również art. 15zzs ustawy o zwalczaniu COVID, wymieniłby ten przepis wyraźnie w art. 101 ustawy nowelizującej.

Co więcej, wskazać należy, że nadanie mocy wstecznej wymienionemu przepisowi oznaczałoby, że nie tylko powoduje on wstrzymanie rozpoczęcia lub zawieszenie biegu terminów, ale również skutkuje szczególnym ustawowym „przywróceniem” terminów. Odnosiłoby się to do tych terminów, których bieg zakończył się w okresie od 14 do 30 marca 2020 r., a które wraz z wejściem w życie przepisu należałoby uznać za zawieszone w tym okresie. Skutek w postaci

otwarcia na nowo terminów, które upłynęły, nie wynika w żadnej mierze ze sformułowania przepisu.

Jedynie na marginesie należy dodać, że skarga kasacyjna powinna zostać uznana za spóźnioną również w razie przyjęcia reprezentowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, zgodnie z którym dwuletni termin na wniesienie skargi przewidziany w art. 424⁶ § 1 k.p.c. ma charakter materialnoprawny, w związku z czym nie ulega przywróceniu (zob. np. postanowienia: z 10 marca 2011 r., II BU 8/10; z 12 października 2012 r., III CNP 17/12, i z 21 czerwca 2023 r., I CNP 204/22). Konsekwencją przyjęcia tego poglądu mogłoby być uznanie, że do terminu na wniesienie skargi w ogóle nie znajduje zastosowania art. 15zzs ust. 1 ustawy o zwalczaniu COVID.

W związku z powyższym skarga podlegała odrzuceniu jako spóźniona na podstawie art. 424⁸ § 1 w zw. z 424⁶ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3 i 4, art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 3 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(E.M.)

(r.g.)